

18. Jakobus en Petrus over verzoening.

In deze brieven staan niet veel directe verbindingen tussen Golgotha en verzoening. Toch gaan ze over het verzoende leven met God: de eenheid en eensgezindheid met God. Ook over hoe dat leven groeit juist ook via lijden en beproevingen.

Luther had moeite met de brief van Jakobus. Begrijpelijk, omdat volgens hem de kern van het evangelie de plaatsvervangende betaling van schuld is. Dan is alles al volbracht en klinkt Jakobus' hameren op gehoorzaamheid en een nieuwe levensstijl als niet-evangelisch. Het spreken van Jakobus is echter helemaal in de lijn van Jezus, die ook heel vaak opdrachten geeft (Bergrede) en oproept tot het doen van goede werken (Matteüs 5:16).

18.1. Jakobus.

Beproevingen zijn normaal.

Mensen worden gevormd via kleine en grote beproevingen tot kinderen van God (**1:2,3,12**). Als je werkelijk voor God leeft, mag op wijsheid rekenen (**1:5-8**). Wees je bewust dat je alles krijgt van God – of je nu laag of hoog staat, arm of rijk bent (**1:9-11**). Beproevingen en verleidingen via onze vleselijke kwetsbaarheid, door angst en zondige neigingen, horen bij dit leven (**1:13-18**).

NB: In **Jakobus 1:15** blijkt dat opkomende begeerten of verlangens nog geen zonden zijn. Het gaat erom wat we er mee doen. Luther maakte dat helder door begeerten te vergelijken met vogels, die rond ons hoofd vliegen. Dat kun je niet voorkomen, maar dat ze een nestje in ons haar gaan maken wel. Dat laatste kan alleen als wij het toestaan. Dán laten we zondige begeerten begaan en zondigen wij! Wie zondige gedachten en begeerten kruisigt, doet wat God wil en is een rechtvaardige!

Christenen moeten zonden afleggen door het evangelie te aanvaarden (**1:21**). Horen zonder daden maakt godsdienst waardeloos (**1:22-26**). Deze boodschap van Jakobus is alleen te begrijpen als je weet dat het gaat om de inwoning van Jezus in ons door zijn Geest. Dan kunnen we doen wat God vraagt. Jakobus gaat daar voortdurend van uit.

Leven in geloof is leven naar Gods wil.

Zorg ervoor dat je liefdevol voor anderen bent (**2:1-12**). Want onbarmhartig zal God zijn voor de onbarmhartigen. Wie leeft in de lijn van Gods liefdewet zal worden gered.

'*Barmhartigheid overwint het oordeel*' (**2:13**) is geen troostwoord van vergeving voor mensen die liefdeloos blijven of aan zonden vast blijven zitten. Het gaat hier niet om Góds barmhartigheid, maar om ónze barmhartigheid, waaruit blijkt dat we Jezus als onze Koning in ons erkennen. Geloven is volgens Jakobus wat anders dan geloven in betaling van onze schulden door Jezus (**2:14-26**).

Let op hoe je je tong gebruikt! Daarmee zondig je zomaar (**3:1-9**). Dat moet zo niet bij christenen zijn! (**3:10-18**).

Jakobus *lijkt* te zeggen dat zondigen met de tong niet te voorkomen is (3:2,8). Maar dat zegt Jakobus juist niet. Christenen kunnen geheel anders doen (3:10-13). Jacobus spoort ons aan wijs en verstandig te leven, ook met hun tong.

Hoe ontstaat verzoening?

Jakobus wijst op zonden, maar vertelt ook hoe je ervan vrij wordt. Vriendschap met de wereld is vijandschap jegens God (**4:1-4**). Daarom: bekeer je door je te onderwerpen aan God. Dan zal God positief reageren: *tot u naderen en u verhogen* (**4:5-10**). Andere zonden met de tong worden aangewezen. De weg van bekering is: alles wegdoen wat je als zonden herkent en gaan doen wat je herkent als Gods wil (**4:17**).

De rijken worden aangesproken op hun egoïstische houding tegenover de armen. Het gaat immers om de vraag of we echt als rechtvaardigen leven of niet. Dat bepaalt of je behouden en gezegend wordt (**5:1-6**). De mensen die lijden onder onrecht van onrechtvaardigen worden bemoedigd door het voorbeeld van Job (**5:7-11**). Vervolgens worden er nog een paar praktische aanwijzingen gegeven (**5:12-20**).

Conclusies.

- a. Jakobus gaat er van uit dat wij alle verleidingen van deze wereld aan kunnen, omdat hij er van uitgaat dat Jezus in ons leeft en ons helpt zonden te overwinnen.
- b. Jakobus geeft geen aanleiding te denken aan verzoening via plaatsvervangende betaling van al onze schulden op Golgotha.

18.2. 1 Petrus.

Geheiligd door de Geest worden gelovigen gehoorzaam en met het bloed van Jezus besprenkeld (**1:2**). Het bloed is het leven van Jezus. Dat stelt steeds weer de kracht beschikbaar om alle verleidingen te overwinnen. Gehoorzaamheid en besprenkeling zijn beiden werk van de Geest. Zo werkt de heiliging: wij gaan gehoorzamen en het leven van Jezus komt in ons en zo groeit de hemelse gezindheid in ons.

Vreugde door wedergeboorte.

In de lofprijzing (**1:3ev**) wordt wedergeboorte als de grote verandering genoemd. Petrus benadrukt dat dit nieuwe hoopvolle leven vaak in ons groeit via lijden (**1:6,7**). Het goud van het geloof gaat dan des te meer blinken. Het werkelijk willen leven voor God wordt in lijden vaak het duidelijkste bewezen. Dat was ook zo bij onze Heer Jezus, de Gekruisigde. Ook Hij deelde via lijden in Gods luister (**1:11**). Dat geldt ook voor ons. Wie als christen lijdt, ervaart nu zelfs al iets van de hemelse vreugde en genade (**1:8,9**).

Die zaligheid of volheid van vreugde werd vroeger al aangekondigd (**1:10-12**). Daardoor is de oproep nu des te vanzelfsprekender: 'Wees gehoorzaam en heilig, want Ik ben heilig' (**1:13-16**). U leeft nu nog niet in de hemel maar in vreemdelingschap. Dat vraagt dus inspanning. God zal ieders leven beoordelen zonder aanzien des persoons (**1:17**) – uiteraard rekt God daarbij met het inzicht dat ieder ontvangen heeft. Uit iemands daden blijkt altijd wat iemand gelooft en of er echt geloof is.

Gelovigen zijn vrijgekocht¹ door het bloed 'uit dit zinloze leven' (**1:18,19**; zie ook bij 1:2). We delen in Jezus' luister (**1:21**). Ons hart is gelouterd (= gereinigd) waardoor we kunnen kiezen voor gehoorzaamheid. De waarheid kennen we: Jezus leeft en is door zijn

¹ Over vrijkopen (Grieks: 'lutroo') – zie 10.2.

Geest in ons. Hij geeft ons zo nieuw leven als wedergeboren mensen. Aan die waarheid zijn we gehoorzaam(1:22,23).

Leven als wedergeborenen.

Leef dan zo (2:1). Voeg je bij Jezus, de Levende steen (2:4). Hij is *uitgekozen* (NBV) of *uitverkoren* (NV) door God *om zijn kostbaarheid*. Die kostbaarheid bewees Hij aan God door zijn hemelse liefde en trouw.

Laat u ook als levende stenen gebruiken in het huis van God om welgevallig voor God te leven (2:4,5). Dat is mogelijk doordat het leven van Jezus in je is. Er worden grote dingen gezegd in 2:6-10. **Niets wijst op betaling van schuld, tenzij je het inleest.**

Doe zelfzuchtige verlangens weg (2:11ev). Je bent door genade in staat onverdiend leed te verdragen, net als Jezus; ja dat is uw roeping (2:19-21). Om dat voor ons mogelijk te maken gaf Jezus zich in de dood aan het kruis. Hij brak daar voor ons de macht van al onze zonden en helpt ons nu om te leven voor God zoals Hij (2:24).

Speciale aandacht voor 1 Petrus 2:20-25².

Met name vers 24 is belangrijk.

Dit vers kunnen we indelen in drie stukjes:

- A. *'Hij heeft in zijn lichaam onze zonden het kruishout opgedragen'*
- B. *'opdat wij, dood voor de zonde, rechtvaardig zouden leven'*
- C. *'Door zijn striemen (A) bent u genezen (B).'*

C is inhoudelijk een herhaling van A en B.

Vaak wordt A als volgt uitgelegd: Jezus nam *de schuld* voor onze zonden op zich ('in zijn lichaam') en ging daarmee naar het kruis. Daar droeg Hij onze straf. Zo zou Hij onze schuld afbetaald hebben.

Het eerste bezwaar hiertegen is, dat niets in tekst of context aanleiding geeft om hier aan zonden-schuld te denken. Het tweede bezwaar is, dat bij deze uitleg onduidelijk wordt hoe A inhoudelijk met B verbonden is. Daar moet je dan wel heel veel bij gaan 'verzinnen'. Want als mensen schuldvrij gemaakt zijn (A), zijn ze daarmee niet ook dood voor de zonde (bevrijd van de macht ervan) – waardoor ze rechtvaardig (naar Gods wil) gaan leven (B). Mensen schuldvrij maken (A) heeft ook niet als (logisch of inherent) vervolg, dat zij genezen zijn van de zondeziekte (C).

'Opdat wij rechtvaardig zouden *leven*' (B) betekent dat we werkelijk een rechtvaardige levensstijl kunnen vertonen. Het tussenzinnetje 'dood voor de zonde' verklaart dat. De zonde (enkelvoud, dus als macht) kan ons blijkbaar niet meer in beweging brengen om in zonden (meervoud) te leven. In C wordt het met andere woorden nog eens kort gezegd en nauw aan elkaar verbonden: door zijn striemen (kruisiging; A) bent u genezen (B). Volgens C zijn we werkelijk (innerlijk) veranderde mensen dankzij A. Volgens de tekst wordt B dus duidelijk veroorzaakt door A.

Helaas zegt de tekst niet hoe de weg van **A** naar **B** loopt. Daarom kijken we naar de context. Daarin gaat het niet om *bevrijding van de schuld* maar om *bevrijding van de*

² Over de uitleg van 1 Petrus 2:20-24 schreef ik al eerder in verband met Jesaja 53. Zie 7.5.

macht van de zonde. Petrus heeft het steeds over nieuw, heilig leven, geleid door de Geest (wedergeboorte). Er is dus een directe verbinding van Jezus' kruisdood naar onze heilige levensstijl. Die verbinding willen we graag helder krijgen.

Jezus nam al onze *zonden* en kruisigde *die*. Hoe moeten we ons dat voorstellen? Hij was mens geworden in onze zondige wereld. De zonden horen bij ons, mensen. Ze zijn onze zonden. Jezus voelde net als zoveel mensen die zonden trekken om ook zijn aardse welzijn voorop te stellen en niet Gods wil het belangrijkste te vinden. Alle aantrekkelijkheid en zuigkracht van (onze) zonden voelde Hij, maar Hij wees die af en doodde die (zuig)kracht. Hij heeft zo onze zonden het kruishout opgedragen! Alle zonden (aandrag en verleiding) weerstond Hij, ook al kostte Hem dat veel inspanning, pijn en zelfs zijn leven! Alle *zonden of macht van verleidingen* doodde of kruisigde Hij: droeg ze het kruis op! Dat deed Hij op Golgotha. Hij overwon of doodde daar alle vleeselijke drang om toe te geven aan zonden en ontrouw. 'Niet Mijn wil, maar Vaders wil' is beslissend. Dat blijkt ook bij het grote lijden op Golgotha het meest wezenlijke van Jezus. Zijn liefde en trouw tot in het uiterste zijn hemels. Dat is zijn heerlijkheid! Hij heeft werkelijk God lief boven alles – ook boven zijn eigen leven! Hij voldoet zelf ook aan de eis, die Hij stelt aan zijn volgelingen voor het ingaan in het Koninkrijk van God: *Heb Mij (en dus God) lief boven alles!* (Lukas 14:26).

Jezus weerstond alle *zonden*, die niet alleen aan Hem trokken maar ook aan ons trekken. Hij droeg ze *het kruis op (= kruisigde die zonden!)*. Zo doodde Hij de zondemacht die Hem bedreigde en ons nog altijd bedreigt.

NB: Hij nam de zondemacht en de verleidingen niet uit de wereld weg, maar maakte de zonden machteloos. Dat deed Hij door de zonden en alle verleidingen te overwinnen. Hij kruisigde iedere neiging tot ontrouw die ook in zijn menselijke natuur opkwam onder invloed van verleidingen (bv. de neiging om van stenen brood te maken; uit Getsemané weg te vluchten; van het kruis af te stappen).

Doordat Hij echt volledig leefde voor God en mensen - dáárom heeft God Hem opgewekt uit de dood en verhoogd en alle macht gegeven (Filippenzen 2:9).

En na Pinksteren komt Hij in ons, gelovigen. Daardoor kunnen we nu ook door zijn kracht overwinnen: *dood zijn voor de zonden om rechtvaardig te leven (B)*. **Dankzij 'deze Jezus in ons' hebben de zonden geen macht meer over ons, maar omgekeerd: wij over hen. Met Jezus kunnen wij ze kruisigen!** Wij zijn sterker, ja *dood voor de zonde*. De zonde krijgt ons niet meer mee, zoals je een dode niet mee of in beweging kunt krijgen. Nu leven we voor God! Hij en wij zijn één. We zagen al, dat dit ook de dragende gedachte van alle brieven van Paulus is: Hij in ons en wij 'in Hem'.

Zo is de tekst 'logisch' te volgen en hebben we een exegese die prima past in z'n context. *Door zijn striemen zijn wij genezen*. Dat wil zeggen: door zijn lijden heeft Hij overwonnen, opdat wij door Hem als overwinnaars zullen leven.

Het kruislijden van Jezus en ons nieuwe leven worden hier in één adem genoemd en zijn dus heel direct verbonden (zoals overal in het NT). Het krachtige leven van Jezus IS de zegen van Golgotha die ons gegeven wordt.

Wie dat nieuwe leven aanpakt in geloof, ondervindt uiteraard ook dat z'n zonden vergeven worden en zijn. Vergeving (kwietschelding van schuld en straf) is bij God vanzelfsprekend *bij bekering* (als je het nieuwe leven aanpakt).

Positieve christelijke kijk op lijden.

Petrus zegt wat wedergeboren leven praktisch betekent voor christenen, voor vrouwen en mannen (**3:1-7**). Erken Christus als Heer of Koning, ook als je moet lijden. Houdt ook dan uw geweten zuiver (**3:13-17**). En weer wordt Jezus ten voorbeeld gesteld. Hij ging door lijden heen naar het echte leven. Hij kruisigde zijn vlees (vrijwillig). Zo werd zijn geest levend en krachtig (**3:18**). Zo leed Hij voor de zonden van anderen. Hoe? Hij overwon de zonden door alle verleiding tot ontrouw te weerstaan. Met zijn overwinningsmacht kan Hij nu anderen (mensen) ook tot overwinnaars maken en hen zo van hun zonden bevrijden.

'Jezus heeft geleden voor de zonden van onrechtvaardigen' om hen daarvan te bevrijden en tot mensen te maken die ook echt voor God leven. Onrechtvaardigen die tot geloof in Jezus komen en met Hem gaan leven zijn echt geen zondaars of onrechtvaardigen meer. Het onjuiste 'simul iustus et peccator' (gelijktijdig rechtvaardige en zondaar) van Luther vindt ook in deze tekst geen fundament³. Jezus brengt geen onrechtvaardigen bij God, maar mensen die rechtvaardigen geworden zijn!

Door 'Jezus in ons', beginnen we te leven als Hij. De doop verbindt ons aan Hem. Zo kunnen wij met een zuiver geweten leven (**3:21**): eerlijk met en voor God. En ook als wij moeten lijden - weet dan, dat dit bedoeld is om af te rekenen met de zonden in ons (**4:1,2**). Het lijden 'dient' ons. Door lijden heen zal ons aardse 'ik' of ons vlees sterven (net als bij Jezus), als we ons leren schikken naar Gods wil (onzelf kruisigen). Petrus komt steeds terug op hetzelfde thema van 1:6,7. Wees bereid liever te lijden dan te zondigen. Doe alles vanuit de kracht die God in je geeft (**4:11**). Wees niet verbaasd als er lijden in je leven komt. Het hoort bij het christen zijn (**4:12**). Lijden verhoogt de kans dat de luister van de Gekruisigde Jezus in jou ervaren en gezien wordt (**4:12-16**). Dat is leven voor God (**4:19**): met belangeloze toewijding. Leaders moeten daarin voorbeelden zijn (**5:2,3**). God is tegen hoogmoedigen, maar nederigen geeft Hij genade (**5:5,6**). God zal u sterk maken (**5:10**). Gelovigen zijn 'in Christus' (**5:13**, NV), 'één in Christus' (NBV). Dat betekent eenheid, zoals Jezus één is met de Vader: eensgezind, eensgeestes (daar bad Jezus om in Johannes 17:20-23).

Petrus leert christenen in deze brief hoe ze moeten lijden: met Jezus! Dat was en is de weg naar de volmaaktheid.

18.3. 2 Petrus.

Weer begint Petrus met het nieuwe leven. 'We hebben alles gekregen voor een vroom leven' (**1:3**), ja, ontkomen aan het bederf van deze wereld, krijgen we deel aan de goddelijke natuur (**1:4**). In dat geloof leven betekent, dat je kennis van Jezus vruchtbaar is (**1:8**), want je weet dan dat je van de zonden gereinigd of uit de macht ervan bevrijd bent (**1:9**).

Span je in je roeping en verkiezing vast te maken. Dat kan! (**1:10**). Vroom leven voor God geeft toegang tot het koninkrijk (**1:11**).

Vrije toegang tot het Koninkrijk krijg je volgens Petrus' woorden duidelijk niet doordat Jezus jouw schuld of straf betaalde, maar via bekeerd en wedergeboren leven!

³ Dezelfde redeneerfout wordt gemaakt bij Romeinen 4:3. Zie hierover hoofdstuk 12.3.

Dwaalleraars.

Als het over dwaalleraren en ketterijen gaat, spreekt Petrus over het echt leven voor God of niet (**2:1-3**). Het gaat om werkelijke bevrijding uit de macht en slavernij van de hebzucht en het egoïsme. Waar men door beheerst wordt, daarvan is men slaaf (**2:19b**) Daarover zal Gods oordeel gaan. Petrus illustreert dat met voorbeelden (**2:4-19**). Volgens **2:20** kunnen mensen door het kennen van Jezus zich losmaken van het vuil der wereld. Wie daarna in het bederf terugvalt, zal des te zwaarder geoordeeld worden (**2:21,22**).

We zien uit naar de dag van het oordeel en naar de nieuwe hemel en aarde die komt (**3:1ev**). Daarom moeten we ons inspannen om smetteloos, onberispelijk en in vrede te leven, zodat Hij ons zó aantreft als Hij komt (**3:14**). Groei in de genade en de kennis is groei in de eenheid met onze Redder Jezus Christus (**3:18**).

18.4. Conclusies.

- a. De beide brieven van Petrus steunen de gedachte, dat Jezus ons verlost door zijn mentaliteit in ons te brengen. Die hemelse gezindheid bewees en 'veroverde' Hij als mens op Golgotha. Hij overwon alle zonden en maakt ons tot net zulke overwinnaars.
- b. Er is in beide brieven van Petrus geen aanleiding tot de gedachte, dat Jezus ons gered heeft door onze schuld of straf te betalen.